

Rozsáhlá literatura odhaduje různé efekty přijetí a absolvování škol s využitím variace v bodových výsledcích studentů. Při odhadech je předpokládáno quasi-náhodné přijetí studentů kolem spodní hranice přijetí. V této disertaci se zaměřuji na teoretické i praktické aspekty těchto odhadů.

V prvním článku předkládám důkazy naznačující, že vzorky odpovídající obvyklým aplikacím nespojitě regrese (dále RDD z anglického regression discontinuity design) v relevantní literatuře nesplňují předpoklady náhodného přiřazení. Rozlišuji ex-post randomizaci (odpovídající loterii uchazečů na hraně přijetí) od ex-ante randomizace, odrážející nejistotu ohledně struktury všech uchazečů v centralizovaném systému, která může být přirozeně kvantifikována opakovaným výběrem z populace uchazečů. S využitím dat z chorvatského centralizovaného systému přijímacích řízení na vysoké školy ukazují, že ex-ante pravděpodobnosti přijetí se významně liší mezi přijatými a odmítnutými studenty nacházejícími se v obvyklém vzorku používaném pro RDD analýzy. Takový nepoměr v rozdělení pravděpodobnosti přijetí naznačuje, že šířka pásma v okolí hranice přijetí, tj. velikost výběru pro analýzu kvazi-náhodných přiřazení, by měla být oproti současné praxi významně redukována s cílem vyhnout se výběrovému zkreslení. Také ukazují, že značný podíl kvazi-náhodných přiřazení do přijetí a nepřijetí se nachází mimo typickou šířku RDD pásma, což naznačuje, že odhady nejsou vydatné. Jako alternativu k RDD metodám navrhuji novou odhadovací metodu Propensity Score Discontinuity Design (PSDD), která využívá všechna pozorování s kvazi-náhodným přiřazením a srovnává výsledky uchazečů porovnatelných co do ex-ante pravděpodobností přijetí do daného programu, tj. pravděpodobností přijetí podmíněných bodovými výsledky přijímacích řízení.

V druhém článku zaznamenáváme, že v centralizovaných systémech párujících studenty a univerzity, kde je student přiřazen k nevyhovujícímu studijnímu programu, obvykle následuje zápis do preferovaného programu v roce následujícím po prvotním přiřazení. To vytváří významné náklady plynoucí z neshody studenta a studijního programu. Ukazujeme, že s těmito náklady na neshodu dochází k porušení klíčového předpokladu LATE (local average treatment effect) theoremu a může potenciálně vést ke zkresleným RDD odhadům. Využíváme data z chorvatského systému párujícího studenty a univerzity k ilustraci empirického významu tohoto potenciální zdroje zkreslení a navrhuje metodu inspirovanou Leem (2009), která umožňuje odhadnout interval treatment efektu za předpokladu, že náklady neshody nesouvisí s konkrétním přiřazením.

Třetí článek analyzuje vliv rodinných vazeb na volbu univerzity. Zatímco se obecně předpokládá, že rodina a sociální sítě mohou ovlivnit důležitá životní rozhodnutí, identifikace jejich kauzálních efektů je pověstně obtížná. Tento článek předkládá důkazy kauzálního vlivu, kdy studijní směřování starších sourozenců může významně ovlivnit volbu univerzity a studijního programu u mladších sourozenců. Využíváme institucionální charakteristiky systémů přijímacích řízení z Chile, Chorvatska a Švédska, které generují quasi-náhodnou variaci ve studijním směřování starších sourozenců. S použitím RDD ukazujeme, že mladší sourozenci se významně častěji přihlásí a zapíší na stejnou školu a studijní program jako jejich starší sourozenci, kteří byli náhodně přiřazení. Zjišťujeme, že tento sourozenecký vliv je silnější, pokud se starší sourozenci zapíší a jsou úspěšní ve studijních oborech, které jsou více výběrové, mají nižší podíl neúspěšných studentů a absolventi mají vyšší průměrné příjmy. Výsledky ze Švédska a Chile naznačují, že sourozenecký efekt je větší, pokud starší sourozenec je muž. Zkoumáme řadu možných mechanismů a srovnáváme výsledky napříč zeměmi, které mají výrazné odlišné sociální a ekonomické charakteristiky. Po shromáždění důkazů docházíme k závěru, že výsledky jsou nejvíce konzistentní s mechanismem, kdy

starší sourozenec poskytuje jinak nedostupné informace o zkušenostech s univerzitou a potenciálních výnosech ze studia.